

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****GÜLBİZ ALKAN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/33476
Karar Tarihi : 7/10/2021

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
M. Emin KUZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI
Raportörler : Mustafa İthan ÖZTÜRK
Başvurucu : Gülbiz ALKAN
Vekili : Av. Fırat Can GÜNGÖR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, belediyede sosyolog kadrosunda çalışan başvurucunun belediye başkanı'nın eşi hakkında sarf ettiği sözler nedeniyle iş akdinin feshedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/11/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. *Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:*
8. 1966 doğumlu olan başvuru, olayların yaşandığı tarihte Bursa Nilüfer Belediyesi (Belediye) Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğünde sözleşmeli sosyolog olarak

görev yapmaktadır. Başvurucu, iş akdinin feshedildiği tarihte Nilüfer Kadın Sığınmaevi koordinatörü olarak çalışmaktadır.

9. Belediye tarafından 2017 yılında, fiziki koşullarının yetersizliği ve güvenlik zaafiyeti gerekçesiyle yenisi yapılanaya kadar mevcut sığınmaevinin geçici olarak kapatılması ve başvurucu haricinde burada sözleşmeli olarak çalışan personelin görevine son verilmesi fikri kurum içinde tartışılmaya açılmıştır. Başvurucu, bu fikre katılmadığını kurum içindeki yetkililerle paylaşmış ve bu düşüncenin gözden geçirilmesi talebiyle Belediye Başkanı M.B.ye bir elektronik posta göndermiştir. Buna ilave olarak Belediye Başkanı'nın sosyal destek hizmetleri müdürü olarak görev yapan eşi S.B.ye bir mektup göndererek kendisinden yardım istemiştir. Başvurucunun bu girişim ve çabalarına rağmen Belediye, kapatma ve personelin işten çıkarılması kararı almıştır.

10. Kapatma kararı yerel ve ulusal basında tartışmalara konu olmuş, çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından eleştirilmiştir. Bazı yayın organlarında sığınmaevinin kapatılmasının asıl gerekçesinin Belediyenin burada çalışan personelle bütün ilişkisini kesmek istemesi olduğu iddia edilmiştir. Aynı şekilde *Hürriyet* gazetesinde geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden A.A. isimli köşe yazarı da sığınmaevinin kapatılmasına ilişkin olarak 1/6/2017 tarihli bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda özetle söz konusu sığınmaevinin geçmişteki faaliyetleri ile kadınlar için ne derece önemli olduğu ve başka ülkeler için de örnek teşkil ettiği bususlarını belirttikten sonra sığınmaevinin kapatılma gerekçesinin Belediye tarafından gösterilen gerekçeler olmadığını iddia etmiştir. Yazar, köşe yazısında kapatma kararının kurumda çalışan personelin kurumla ilişkisinin tamamen kesilmesi amacına yönelik olduğunu ileri sürmüştür. Yazar bu iddiasını bir sivil toplum kuruluşundaki yetkili ile kurumda çalışan bir personelden aldığı bilgilere dayandığını köşe yazısında beyan etmiştir.

11. Aynı tarihlerde, *WhatsApp* isimli telefon uygulamasındaki *Kadın Sağlığı Eğitim Programı* isimli bir grupta başvurucu tarafından yapıldığı iddia edilen bir paylaşımı, grupta yer alan bir başka kişi Belediye Başkanı'na iletmiştir. Söz konusu paylaşımında şu ifadeler geçmektedir:

"Nilüfer Belediyesi, Kadın Sığınma Evinin kapatılı ve ben hariç bütün arkadaşlarımı işten çıkardı. Elimden gelen gelmeyen her şeyi yaptım ama kalmalarını işlerine devam etmelerini sağlayamadım. Şimdi sosyal medyadan bir tepki ve protesto başlattık. Bu haberin iyice ayyuka çıkması ve her türlü eleştirinin, yazının yazılması lazım. Eğer sözünde durursa Salı günü [A.A.] yazacak. Kadın dernekleri de harekete geçti, bir bildiri yayınlayacaklar."

Tepki yazarken Nilüfer Belediyesinin Kadın Sığınma Evinin bağlı olduğu müdürlük belediye başkanının karısının müdür olduğu müdürlükmiş yani belediye başkanının karısı kadın sığınma evini kapatmış ve çalışanların işlerine son vermiş. İşte bir kadının diğer kadınlara yaptığı. CHP'li belediye kadın sığınma evini kapatmış. CHP'den de beklenen budur zaten. CHP'li başkanın karısı kadın sığınma evini kapatıp çalışanları işinden etmiş. CHP'li başkanın karısı kargalarını bile [g.ileriyle] güleceği bir nedenle sığınak kapatıp çalışanları işsiz bıraktı. Bir belediye nedeni ne olursa olsun sığınak kapatamaz."

12. Tüm bu gelişmeler üzerine 2017 yılı Haziran ayı başlarında Belediyenin İnsan Kaynakları Müdürlüğü, sivil toplum örgütlerine ve kamuoyuna sözlü ve yazılı olarak Belediyeyi karalayıcı ve küçük düşürücü ifadeler kullandığı gerekçesiyle başvurucunun yazılı savunmasına başvurmuştur. Başvurucu, birkaç gün sonra verdiği yazılı savunmasında söz konusu olaylarla bir ilgisinin olmadığını ifade ederek iddiaları reddetmiştir.

13. Temmuz ayının ortalarında ise Belediye Başkanı M.B.nin oluru ile başvurucu hakkında Belediyenin Teftiş Kurulu Müdürlüğü tarafından konuyla ilgili inceleme ve araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Başvurucu; anılan inceleme kapsamında ilgili müfettişe verdiği beyanında sığınmaevinin kapatılmasıyla ilgili kurum içindeki yetkili kişiler ile görüşüğünü, Belediye Başkan'na elektronik posta gönderdiğini, diğer iddiaları kabul etmediğini beyan etmiştir.

14. Belediye, başvurucu hakkında Teftiş Kurulu Müdürlüğü tarafından inceleme ve araştırma başlatılmasından dört gün sonra 21/7/2017 tarihinde, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinin (b) ve (e) alt bentleri uyarınca haklı fesih şartları oluştuğundan bahisle başvurusunun iş akdini sona erdirmiştir. Bunun üzerine başvurucu, iş akdinin feshedilmesinin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesi istemiyle dava açmıştır.

15. Bursa 5. İş Mahkemesi (Mahkeme) 21/2/2018 tarihli kararıyla feshin geçersizliğine ve başvurusunun işe iadesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; başvurusunun Belediye Başkanı'na gönderdiği elektronik postanın sığınmaevinde yaşananların bildirilmesinden ibaret olduğu, başvurucu kabul etmese de söz konusu telefon mesajlarının sığınmaevinin kapatılması ve çalışanların işlerine son verilmesine yönelik hak arayıcı yazılar olduğu belirtilmiştir. Mahkeme kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"Davalı tarafından davacının iş akdinin ahlak ve iyiniyete aykırı durumu nedeniyle feshedildiği belirtilmiş ise de, 1/6/2017 tarihinde Hürriyet Gazetesinde [A.A.] köşe yazısı nedeniyle davacının 5/6/2017 tarihinde savunmasının alındığı, 21/7/2017 tarihinde davacının iş akdinin çıkışına karar verildiği, davacının Belediye Başkanlığına gönderdiği mailin Kadın Sığınma evindeki durumu bildirmesi niteliğinde olduğu, her ne kadar davacı tarafından yapıldığı ispatlanamamış ise de, davacı tarafından yapıldığı kabul edilse dahi, Kadın Sığınma Evinin kapatılmaması, çalışanların işten çıkarılmaması yüzünden hak arayıcı yazılar olduğu kanaatine varılmıştır.

Davalı işverenin iddia ettiği gibi davacının belediye aleyhine kamuoyu oluşturma çabmalarının bulunduğu ispatlanamamış, davacının tek isteğinin kadın sığınma evinin kapatılmaması olduğu kanaatine varılmakla, davacının davasının kabulü ile davacının işe iadesine dair aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

16. Davalı Belediyenin istinaf talebi üzerine dosyayı inceleyen Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (Daire) 27/9/2018 tarihli kararıyla Mahkemenin anılan kararını kaldırmış ve davanın reddine karar vermiştir. Daire gerekçesinde, dosyaya sunulan WhatsApp mesajında geçen ifadelerin hak arama amacını aşan, Belediye Başkan'ının eşine karşı sataşına boyutuna ulaşacak nitelikte yazılar olduğu değerlendirilmiştir. Daire kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"Davacının iş akdi davalı tarafın savunmasından anlaşılacağı üzere 4857 sayılı yasanın 25/II-b maddesine göre derhal feshedilmiştir. 4857 sayılı yasanın 25/II-b maddesi 'işçinin, iş veren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namussunu dokunacak sözler sarf etmesi veya davranışlarla bulunması, yahut iş veren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması.' hükmünü içermektedir.

Yerel mahkemesince kadın sığınma evinin kapatılmaması çalışanların işten çıkarılmaması amacıyla davacının yazılar yazdığı ve bu yazıların hak arayıcı yazılar olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş ise de karar usul ve yasaya uygun bulunmamıştır.

Mevcut dosya kapsamından davacının kadın sığınma evi kapatıldıktan sonra belediyenin başka bir biriminde çalışmaya devam ettiği, bu süre zarfında kadın sığınma evinin kapatılması nedeniyle belediye aleyhine kamuoyu oluşturmaya çalıştığı bir gerçektir. Herkes haklarını savunurken ve haklarını ararken anayasamızın bireye verdiği hak ve yetkileri kullanmakta özgürdür ancak bu özgürlük hakaret, iftira boyutuna varmamalıdır. Davacının whatsapp yazışmalarında belediye başkanı eşine karşı sataşma boyutuna ulaşacak nitelikte yazılar yazdığı mevcut dosya kapsamından anlaşılmıştır. Bu durum hak arama boyutunu aşmış, sataşma niteliği kazanmıştır. Yanılgılı değerlendirme yapılarak davanın kabulü usul ve yasaya uygun bulunmamıştır. Davalı tarafınca 4857 sayılı yasanın 25/II-b maddesi uyarınca yapılan fesih haklı bulunmuştur.

Sonuç olarak 6100 sayılı HMK 353/1-b-2 maddesi uyarınca yerel mahkemenin kararını kaldırılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur."

17. Nihai karar başvurusu 17/10/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 16/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

19. 4857 sayılı Kanun'un "Feshin geçerli sebebe dayandırılması" kenar başlıklı 18. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır..."

20. 4857 sayılı Kanun'un "İşverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı" kenar başlıklı 25. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Süresi belirli olsun veya olmasın işveren, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemezsizin feshedebilir:

...

II- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

...

b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarfetmesi veya davranışlarda bulunması, yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnadlarda bulunması.

...

e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin mestek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığı uymayan davranışlarda bulunması.

...

İşçi feshin yukarıdaki bentlerde öngörülen sebeplere uygun olmadığı iddiası ile 18, 20 ve 21 inci madde hükümleri çerçevesinde yargı yoluna başvurulabilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 7/10/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu; bir köşe yazısı ile *WhatsApp* mesaj içeriği gerekçe gösterilerek iş akdinin feshedildiğini, yalnızca konu hakkında bilgi almak amacıyla kendisini arayan sivil toplum kuruluşlarına bilgi verdiğini beyan etmiştir. Belediyenin nüfusu itibarıyla kadın sığınmaevi bulundurmamak zorunda olduğunu, sığınmaevinin kapatılmasını eleştirdiğini, mesajın kendisine ait olduğunu kabul etmediğini, öte yandan mesaj içeriğinde hakaret oluşturan herhangi bir ifadenin de bulunmadığını, eleştirilerinde haklı olduğunu, sığınmaevinin aradan geçen uzun süreye rağmen hâlâ açılmadığını ifade etmiştir. Başvurucu, kamu görevlilerinin kendilerine yönelik eleştirilere karşı daha tahammüllü olması gerektiğini ifade ederek Belediye Başkanı ve çşine yönelik eleştiri mahiyetindeki paylaşımlarından dolayı iş akdinin sonlandırılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

23. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması... başkalarının şöhret veya haklarının... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

25. İfade özgürlüğüne yönelik negatif ve pozitif yükümlülükler arasındaki sınırların kesin biçimde tanımlanması ve birbirinden ayrılması her durumda mümkün değildir. Devlet için öngörülen negatif yükümlülükler, her durumda ifade özgürlüğüne keyfi surette müdahaleden kaçınmayı gerekli kılar. Pozitif yükümlülükler de bu hakkın korunmasını ve bireyler arası ilişkiler alanında olsa da ifade özgürlüğüne saygının güvencelerini sağlamaya yönelik olaya özgü tedbirlerin alınmasını zorunlu kılar (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Adnan Oktar (3)*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 32; *Ömür Kara ve Omursal Özbek*, B. No: 2013/4825, 24/3/2016, § 46).

26. Başvurucunun iş sözleşmesi Belediye tarafından feshedilmiştir. Belediyelerin kamu gücünü kullanan kurumlardan olduğu, dolayısıyla somut olayda kamu gücünü kullanan idarenin doğrudan müdahalesinin bulunduğu dikkate alındığında -başvurucu her ne kadar 4857 sayılı Kanun hükümleri kapsamında istihdam edilse de- başvurunun devletin negatif yükümlülükleri bağlamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Ç.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 104; Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, § 113).

a. Müdahalenin Varlığı

27. Başvurucunun iş sözleşmesi Belediye Başkanı'nın eşine yönelik sarf ettiği sözler nedeniyle kamu gücünü kullanan Belediye tarafından feshedilmiştir. Dolayısıyla sözleşmenin feshine ilişkin alınan kararlar kamusal bir makamın başvurunun ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

28. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" kenar başlıklı 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

29. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

30. Somut olaya konu olan müdahalenin 4857 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

ii. Meşru Amaç

31. Başvurucunun sözleşmesi 4857 sayılı Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinin (b) alt bendi kapsamında "*işçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarfetmesi veya davranışlarda bulunması, yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnadlarda bulunması*" gerekçesiyle feshedilmiştir. Daire de başvuru tarafından kullanılan ifadelerin hak arama boyutunu aşan sataşma niteliğinde ifadeler olduğu kanaatıyla davanın reddine karar vermiştir. Bu bağlamda müdahalenin *başkalarının şöhret veya haklarının* korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğünün Önemi

32. Başvuruya konu edilen ifade özgürlüğü başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve gerçekleştirme konusunda başkalarını ikna etme çabaları ve bu çabaların hoşgörüsüyle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindedir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128. 7/7/2015, §§ 35-38).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

33. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyaç karşılaması ve orantılı olması gerekir (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2018/69, K.2018/47, 31/5/2018, § 15; AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18).

(c) İşçinin İfade Özgürlüğü ile İşverenin Şeref ve İtibarının Korunması Hakkı Arasındaki Adil Denge

34. Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasına göre ifade özgürlüğünün sınırlandırılma nedenlerinden ve bu bağlamda ifade özgürlüğünü kullananların uyması gereken görev ve sorumluluklardan biri de başkalarının şöhret veya haklarının korunmasıdır. Bireyin şeref ve itibarı, kişisel kimliğinin ve manevi bütünlüğünün bir parçasını oluşturur ve Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının korumasından faydalanır (*İlhan Cihaner* (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 44). Devlet, bireyin şeref ve itibarına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 41; *Adnan Oktar* (3), § 33; *Bekir Coşkun*, § 45; *Önder Balıkcı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 44).

35. Devletin söz konusu yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediğini denetlemek için Anayasa Mahkemesi, somut olaya benzer başvurulara ilişkin kararlarında kişilerin müdahale edilen ifade özgürlüğü ile söz konusu ifadeler nedeniyle sözlerin muhatabı olan kişilerin müdahale edilen şeref ve itibar hakları arasında adil bir dengenin gözetilip gözetilmediğini değerlendirmiştir (*Nilgün Halloran*, § 27; *İlhan Cihaner* (2), § 49). Anayasa Mahkemesi, böyle bir dengenin kurulabilmesi için açıklanan düşüncelerin tamamının bağlamından koparılmaksızın olayın bütünselliği içinde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (*Nilgün Halloran*, § 52; *Önder Balıkcı*, § 45).

36. Somut olaydaki gibi kamu gücünü kullanan bir kurumda veya özel bir firmada işçi statüsünde çalışan bir işçinin işveren ile arasındaki ilişkide ahlak ve iyi niyet kuralları çerçevesinde hareket etmesi beklenir ve bu bağlamda meslek sırlarının açıklanması veya işverenin şeref ve itibarına yapılacak bir saldırı haklı fesih nedeni sayılarak meşru kabul edilebilir. Bununla birlikte Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünden *herkes* gibi işçiler de yararlanır. İfade özgürlüğünün sağladığı güvence, yerine getirilen görevle bağlantılı bir şekilde genel olarak işçilerin işverenleri hakkında yaptıkları beyanları da kapsamaktadır (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *İlter Nur*, B. No: 2013/6829, 14/4/2016, § 26).

37. İşverene karşı sadakat yükümlülüğü içinde bulunan işçi, dürüstlük ve ihtiyat kaidelerine uygun hareket etmelidir. İşveren tarafından başkaları ile paylaşılmayan bilgilere sahip olduklarında işçilerin ifade özgürlüklerini kullanırken daha hassas davranmaları beklenir. Söz konusu yükümlülük çerçevesinde somut olayda başvurusunun ifade özgürlüğü ile işverenin şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir dengeyi gözetilip gözetilmediğinin değerlendirilmesi gerekir.

38. Böyle bir dengelemenin yapılabilmesi için mevcut olaya uygulanabilecek olan ölçütlerden bazıları şöyledir:

i. Dile getirilen düşünce açıklamalarının nerede, kimlerle ve hangi şartlarda paylaşıldığı

ii. Başvurucunun amacı, iyi niyetli olup olmadığı, ifade özgürlüğünün sırf üçüncü kişilere zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı

iii. Yürütülen kamusal tartışmanın önemi, yapılan açıklama veya kullanılan sözlerin bu kamusal tartışmaya yaptığı katkının ağırlığı

iv. Kullanılan ifadeler ve bunların hedef alınan kişinin yaşamına etkileri

(d) İfade Özgürlüğüne Yapılan Müdahalenin Gerekçesi

39. Söz konusu değerlendirmelerde derece mahkemelerinin belirli bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu takdir payı, Anayasa Mahkemesinin denetimindedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, bir *kısıtlamanın* ifade özgürlüğü ile bağdaşıp bağdaşmadığı hususuna karar vermede yetki sahibi olan iç hukuktaki son mercidir (*Sinan Baran*, B. No: 2015/11494, 11/6/2018, §37).

40. Anayasa Mahkemesinin görevi, bu denetimi yerine getirirken derece mahkemelerinin yerini almak değildir fakat söz konusu yargı mercilerinin takdir yetkilerini kullanarak verdikleri kararların Anayasa'nın 26. maddesi açısından doğruluğunu denetlemektir. Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu olan müdahalenin *gözetilen meşru amaçla orantılı* olup olmadığını ve bunu haklı göstermek için ulusal makamlar tarafından ortaya konan gerekçelerin *ilgili ve yeterli* görünüp görünmediğini tespit edebilmek amacıyla söz konusu müdahaleyi davanın bütününe bakarak değerlendirecektir (*Sinan Baran*, § 38).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

41. Başvuru konusu olayda Belediyede işçi kadrosunda sosyolog olarak görev yapan başvurucunun koordinatörlüğünü yaptığı sığınmaevi Belediye tarafından kapatılmış, başvurucunun çalışma arkadaşları da işten çıkarılmıştır. Sığınmaevinin kapatılması kararı üzerine kamuoyunda bir tartışma başlamış, başvurucu da söz konu tartışmaya katılarak sığınmaevinin kapatılmasının kamu yararına olmadığını ifade etmiştir. Dairenin kabulüne göre başvurucu, ulusal bir gazetede çalışan ünlü bir köşe yazarının sığınmaevinin kapatılmasıyla ilgili eleştirel bir yazı yazmasını sağlayarak kamuoyu oluşturulmasında rol oynamış; ayrıca Belediye Başkanı ve eşi nezdinde Sığınmaevinin kapatılmaması için bazı girişimlerde bulunmuştur. Belediye Başkanı'nun eşine mektup yazarak kapatma kararının geri alınması konusunda kendisinden destek istemiş, çalıştığı kurumun *WhatsApp* grubunda sığınmaevinin kapatılmasına ilişkin eleştirilerini diğer arkadaşları ile paylaşmış, kapatma kararını eleştirip kapatılma gerekçesinin gülünç olduğunu ifade eden cümleler kurmuştur. Başvurucunun *WhatsApp* mesajında Belediye Başkanı'nun sosyal destek hizmetleri müdürü olarak Belediyede görev yapan eşi S.B.yi hedef aldığı gerekçesiyle iş akdi feshedilmiştir. Başvurucu söz konusu ifadelerin yer aldığı *WhatsApp* mesaj içeriğini kabul etmemesine rağmen Daire, başvurucunun sübuta ilişkin itirazları konusunda bir değerlendirme yapmaksızın ifadeleri başvurucunun tarafından kullandığını kabul ederek davanın reddine karar vermiştir.

42. 4857 sayılı Kanun'un 25. maddesine göre işçinin işverenin yahut işverenin aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmesi hâlinde işverenin iş akdini derhâl feshetme hakkı bulunmaktadır. Nitekim Daire, başvurucunun sığınmaevinin kapatılmasına ilişkin gerekçelerin gülünç olduğunu ifade etmek için kullandığı "*Başkanın karısı kargaların bile gleri ile güleceği bir nedenle sığınmak kapatıp çalışanları işsiz bıraktı.*" biçimindeki sözleri ile Başkan'ın eşi S.B.yi hedef aldığını ve iş sözleşmesinin feshinin haklı bir nedene dayandığını kabul etmiştir. Buna karşın başvurucunun işvereni Belediye, hedef aldığı kabul edilen S.B. ise ilgili birimde müdür olarak görev yapan bir başka çalışandır. Daire, başvurucunun sözlerinin ne sebeple söylendiğine ve S.B.nin kurum içindeki pozisyonuna değinmeksizin yalnızca Belediye Başkanı'nun eşi olmasından hareketle sözleşmenin feshinin haklı nedene dayandığı sonucuna ulaşmıştır.

43. Bu noktada başvurucunun söz konusu ifadeleri kullanmasındaki amacı ve motivasyonu da irdelenmelidir. Sığınmaevinin kapatılmasıyla birlikte başvurucu dışındaki çalışanların görevlerine son verilmiş, başvurucu ise Belediye içinde başka bir birimde görevlendirilmiştir. Buna rağmen başvurucu; söz konusu sığınmaevinin faaliyetlerine devam etmesinin kanuni bir zorunluk olması, sığınmaevinin yurt içinde ve yurt dışında hizmet modeli olarak gösterilecek derecede örnek bir kurum olması ve çalışanların işsiz kalmaları nedeniyle kapatılmaması için kurum içinde ilgili sorumlularla görüşmeler yapmıştır. Görüşmelerden bir sonuç alamaması üzerine kapatılma kararının geri alınması için kamuoyu oluşturmak amacıyla çeşitli sivil toplum kuruluşları ile görüşmüş, *WhatsApp* gruplarında konu hakkında kendi görüşlerini ifade ederek destek toplamaya çalışmıştır. Dolayısıyla başvurucunun iş akdinin son verilmesine neden olarak gösterilen ifadeleri şahsi menfaati sebebiyle veya kurum amirleri ile işverene karşı duyduğu kişisel bir öfke nedeniyle kullandığı değerlendirilmemiştir.

44. Bunlarla birlikte başvurucunun düşünce açıklamasında bulunduğu konunun kamusal bir tartışmaya katkı sunup sunmadığı hususu da önem arz etmektedir. Başvurucunun

kapatılması nedeniyle tepki göstererek sivil toplum kuruluşlarından yardım istediği kadın sığınmaevleri toplumun en büyük sorunlarından biri olan kadına karşı şiddet sorunuyla mücadele konusunda hayati önemdedir. Söz konusu evler şiddete maruz kalan kadının ve varsa çocuklarının şiddet ortamından uzaklaştırılmalarına, güvenli bir yaşam alanında korunmaya ve rehabilitasyona alınmalarına, böylece hayata sağlıklı bireyler olarak devam etmelerine imkân sağlayan kurumlardır. Bu bağlamda başvurunun çalıştığı sığınmaevinin kapatılması yerel ve ulusal basında tartışma konusu olmuş, bir kısım köşe yazarı ve sivil toplum kuruluşu tarafından eleştirilmiştir. Bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde başvurunun düşünce açıklamalarının kamusal faydası yüksek bir tartışmaya katkı sunduğunda kuşku bulunmamaktadır.

45. Dahası başvurunun söz konusu sığınmaevinde yıllarca koordinatör olarak çalışmış olması, yurt içinde ve yurt dışında kurumu temsil etmiş olması gözönüne alındığında böylesi önemli bir konuda fikir beyan etmesi doğal karşılanmalıdır. Bu anlamda başvuru tarafından kullanıldığı kabul edilen sözlerin nispeten basit, kaba ya da alaycı olması kamusal tartışmaya yaptığı katkının ağırlığını gölgelememelidir.

46. Kullanılan ifadelerin içeriği ile muhatabının yaşamına etkilerinin ne olduğu konusu da değerlendirilmelidir. Başvurucu, mesaj içeriğinde yer alan sözlerle sığınmaevinin kapatılmasına esas olarak sığınmacıdan sorumlu olan Belediyede sosyal destek hizmetleri müdürü olarak görev yapan S.B.nin karar verdiğini düşünmektedir. Mesaj içeriği genel olarak incelendiğinde başvuru, S.B.nin bir kadın olarak sığınmaevinin kapatılmasına karar vermesini eleştirmektedir. Kullanılan sözlerin muhatabının şahsına sarf edilmiş hakaret içerikli sözler değil yürütülmekte olan kamusal faaliyete ilişkin eleştiri mahiyetinde ifadeler olduğu açıktır. Başvurucunun kullandığı sözlerin alaycı, sert ya da muhatabını incitici olduğu kabul edilebilir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi kamusal yetki kullanan görevlilerin gördükleri işlev nedeniyle daha fazla eleştiriye katlanmak durumunda olduklarını ve bunlara yönelik eleştirinin sınırlarının çok daha geniş olduğunu her zaman vurgulamıştır. Zira kamu kurumlarının eylem ve işlemlerinin o ülkede ya da bölgede yaşayan tüm insanları etkileyebilecek potansiyeli vardır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Ali Suat Ertosun* (7), B. No: 2014/1416, 15/10/2015, § 36; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri*, [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 128, 129; *Nilgün Halloran*, § 45; *İlhan Cihaner* (2), § 82).

47. Yukarıdaki tespitlere karşın Daire, başvuruya konu ifadelerin bağlamını, sözlerin paylaşıldığı ortamı, sözlerin yöneldiği S.B.nin Belediye Başkanı'nın eşi olduğu için değil yürüttüğü kamusal faaliyet nedeniyle bu sözlerle muhatap olduğu hususunu tartışmadan başvurunun paylaşımını Belediye Başkan'ının çşine karşı sataşma boyutuna ulaşacak nitelikte olduğu sonucuna varmış ve başvurunun davasını reddetmiştir. Başvurucunun sözleri kelimenin sözlük anlamı ile *sataşma* olarak kabul edilse bile bu sözlerin iş akdinin feshini haklı kılabacak boyuta ulaştığı gösterilememiştir. Daire başvuru konusu sözlerin dile getirilme şekli ve nedenini, söylenen sözlerin arka planı olup olmadığını, kamusal bir tartışma ekseninde gerçekleşip gerçekleşmediğini gözetmeksizin bir değerlendirme yapmıştır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Nilgün Halloran*, § 52; *Önder Balıkcı*, § 45).

48. Kaldı ki başvuru şikâyetine konu paylaşımların kendisine ait olmadığını beyan etmesine rağmen yargı organları paylaşımın kaynağı konusunda gerekli araştırmaları yapmamış, sübuta ilişkin yeterli değerlendirmelerde bulunmamıştır. Önemle belirtilmelidir ki varlığı şüpheli paylaşımlar nedeniyle kişilerin yaptırma tabi tutulması düşünce açıklamaları üzerinde caydırıcı etki oluşturup iftiraların meşrulaştırılması sonucunu doğurabilecektir.

49. Yapılan açıklamalar ışığında Daire tarafından ifade özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasında bir denge kurmaya çalışılmamış, yalnızca soyut bir değerlendirmeye söz konusu ifadelerin haklı nedenle fesih sebebi oluşturduğu kabul edilmiştir. Daire başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olduğunu gösteremediği gibi başvuruçunun iş akdinin feshedilmesi şeklindeki müdahalenin diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklediği sonucuna ulaşılmıştır.

50. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı ve Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

51. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine yu da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçunun lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde duva açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

52. Başvuruçunun ihlalin tespiti, yeniden yargılama ve 10.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

53. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

54. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani iblalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevî zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

55. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının

(a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülünen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

56. Başvurucunun düşünce açıklamaları nedeniyle Belediye tarafından iş sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin davada Mahkemenin kararını kaldıran Daire tarafından, kullanılan ifadelerin haklı nedenle fesih sebebi oluşturduğuna kanaat getirilerek verilen davanın reddine ilişkin kararın gerekçesinin ilgili ve yeterli olmadığı, bu nedenle başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

57. Bu durumda ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilklere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Bursa 5. İş Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

58. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurucunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için ifade özgürlüğü hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 8.100 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

59. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bursa 5. İř Mahkemesine (E. 2017/786, K. 2018/212) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 8.100 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesine (E.2018/2084, K.2018/2299) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/10/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.